

"לְבַנְיָנָה שֶׁל תּוֹרָה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי רה"י הרב ברוך וידר שליט"א

למוד דף יומי



אם תעזבני יום

התגלה לי השבוע מהרש"א מופלא השייך לענייננו. הגמ' בשבת¹ עוסקת בביטול תורה של תינוקות של בית רבן כאחד הגורמים לחורבן ירושלים. ואגב כך אומר המהרש"א שם² "ביטול תינוקות של בית רבן הוא מצוי בכל קהילה, גם הבחורים מבטלין רוב הימים בבין הזמנים והולכים ברחובות בביטולים וטיוולים". גם המהר"ל³ זועק בכאב על העניין הזה של בין הזמנים. רואים שבין הזמנים הוא מושג קדום, אבל כבר המהרש"א והמהר"ל צעקו על ביטול התורה של בין הזמנים.

ישנו מדרש נפלא⁴, שהתורה אומרת "אם תעזבני יום – יומיים אעזבך", אם אתה תעזוב אותי ליום אחד, אני אעזוב אותך ליומים. התורה מענישה כביכול את הלומד המבטל אותה, והעונש הוא שהיא מתרחקת ממנו יותר. ממחישים זאת במשל ששניים נוסעים לפגוש זה את זה ובטעות הם חולפים אחד על פני השני, כאשר אחד מהם עבר קילומטר הרי השני כבר רחוק ממנו שני קילומטר כיוון שכשהוא מתרחק גם חברו מתרחק. צריכים להבין לאור הדברים האלה, שהתורה היא מציאות רוחנית, ואדם העוזב את המציאות הרוחנית הזאת פוגע באותה ישות, באותה

'בין הזמנים'

לאחר תשעה באב מסתיים זמן קיץ ובני הישיבה יוצאים לתקופת 'בין הזמנים'. תחילה נעמוד על משמעותה של תקופה זו ושל כינוי זה שדבק בה.

קודם שנגדיר מה הוא 'בין הזמנים' עלינו להגדיר מהו בכלל ה'זמן'. בעבר ביארנו בהרחבה שהזמן הוא בעצם שם נרדף לחיים, ואם כן, לחיות נכון פירושו לנצל את הזמן לתכלית החיים. לימדנו הרמח"ל במסילת ישרים, שתכלית החיים היא הדבקות בקב"ה, והדבקות הזו מושגת ע"י התורה, על כן מובן שה'זמן' הוא זמן של לימוד תורה.

לאור הסבר זה, קשה להבין מהי משמעותו של בין הזמנים. מעצם ההגדרה של בין הזמנים נשמע שתקופת זמן זו אינה זמן ואינה חיים, קשה להגדיר זמן שאינו זמן. יותר בעומק עולה השאלה על תכליתה של תקופה זו, האם אינה שייכת לתכלית החיים? אם הסברנו שב'זמן' לומדים תורה ניתן לחשוב לכאורה שב'בין הזמנים' עוסקים בביטול תורה.

ודאי שזו אינה המשמעות של התקופה הזו, ולא זו הייתה כוונתו של מי שתיקן את המושג הזה.

¹ קיט:

² חדושי אגדות ד"ה ואמר רבה

³ דרוש על התורה (מבסוף באר הגולה) עמ' מו

⁴ ספרי עקב פסקה מח



הזכרנו בשבת בקרית ארבע את דברי הרב פלאי, המשגיח בישיבת חברון, ששאל מדוע משיח בא דווקא בדור שחז"ל מציירים אותו כדור דל? וענה, שבזמן שהמשיח יבוא הפיתויים בחוץ יהיו כ"כ גדולים, שעצם העובדה שבזמן כזה אדם מתגבר על יצרו ולומד, עצם זה ראוי להביא את המשיח⁶. ודאי הדרך להתמודד עם האתגרים והנסיונות של הדור הזה, היא ע"י דבקות בתורה. אם אדם שייך ללימוד התורה הוא שייך לקב"ה, וכאשר הוא יחזור ל'אלול' בישיבה, זו לא תהיה ח"ו התחלה חדשה ממש, אלא המשך טבעי לעבודת השנה שעברה.

לכן חשוב בתכלית החשיבות שגם בבין הזמנים כל אחד מאיתנו ישמור על קביעות של לימוד תורה, ולאור הדברים שאמרנו זה לא רק נצרך אלא חובה ממש. אני הייתי אומר שזה עוד יותר מחובה, זו זכות, זו הזכות להיות שייך ללומדי התורה, לאלה שעסוקים בשאלה של התעלות ודבקות גם בעולם של מורכבות ונסיונות.

מתנה מיוחדת

בבין הזמנים הזה הקב"ה מזמן לנו מתנה גדולה מאד. בעז"ה בט"ו באב מתחיל מחזור חדש, מחזור י"ג, של הדף היומי העולמי. המתבונן ימינה ושמאלה, קורא שומע ורואה שהיום יש שמחה עצומה בעולם היהודי, מציאות שמעולם לא הייתה כדוגמתה, עכ"פ לא בשנים האחרונות כפי שאנו מכירים את ההויה היהודית והישראלית. עשרות אלפים לומדים היום את

מציאות, ובעקבות זאת היא כביכול בוחרת להתרחק ממנו.

אחרי שראינו דברים אלו ברור לנו שבעתיים שבין הזמנים אינו מיועד לביטול תורה. בכל זאת נראה שבין הזמנים אינו רק ההמשך של הזמן אלא יש לו ייעוד משלו. חשיבותו של בין הזמנים היא דווקא בנתינת מנוחה ורגיעה מהלימוד הרצוף, בבחינת מה שהקב"ה היה נותן למשה רבינו רווח בין פרשה לפרשה כאשר היה מדבר איתו⁵, והרווח הזה נועד להוסיף כוח ולחזק את הלומד.

לא לפרוש מן החיים

אמנם למרות הצורך החשוב ברווח, אם חלילה הלומד מתרחק לחלוטין מן התורה, יכולה להיות לו חלילה נפילה גדולה מאד, ולכן בודאי לא שייך להתנתק מן התורה בזמן הזה, שהרי זה כפורש מן החיים, ולא ייתכן להפסיק לחיות משום שיש בין הזמנים.

נוסף על כך, וזהו נושא גדול שהיה צריך לדבר עליו בפני עצמו, ישנם נסיונות גדולים שצריך להתמודד עמם בבין הזמנים, ובודאי שכדאי לכל בחור להתייעץ עם רבו או עם החברותא המבוגר שלו לגבי ההתמודדות עם נסיונות הזמן ופגעיו, שהם קשים ונוראים. אדם אך יוצא מדלת הישיבה ופוגש נסיונות רבים ומגוונים. האמת היא שבעולם המודרני גם בתוך הישיבה יכולים להיות נסיונות ונפילות חלילה וצריך לעבוד על טהרת הנפש בכל השנה, אבל בבין הזמנים אנו יוצאים מחומות הישיבה וחסרה ההגנה של החומות האלה, ובודאי הנסיונות הופכים להיות מורכבים יותר.

⁶ בעניין זה ראה דברים נפלאים בספר 'אם הבנים שמחה' פרק ראשון ד"ה הרי מכל (עמ' סח במהדורת בודפסט).

⁵ במדבר רבה, סוף פרשת נשא (מובא ברש"י ויקרא א, א)



בעמ"י ההולך ומתעורר, ההולך ונגאל, וזו הרגשה מיוחדת להיות שייך לדבר הזה.

מותר וצריך לומר את האמת כפי שהיא. יש היושבים בבית ה' את השנים הקבועות במסגרת, ויש הזוכים לשבת יותר בבית ה', כל אחד כפי הזכות אשר זכה ובחר – מבורך הוא באשר הוא עושה. בכל אופן רובא דעלמא מגיע לתקופה שלאחר שנות הישיבה, וממשיך במרחבי החיים מתוך ההתבוננות שקנה בישיבה. אבל כפי שאנו מכירים וחיים את המציאות, קשה מאוד לשמור על מסגרת של לימוד תורה.

כעת כאשר מתחיל מחזור חדש ורבים מצטרפים למעגל הלומדים, זו הזדמנות למצוא את הדרך להצטרף לדבר הגדול הזה, ולעניות דעתי, ולדעת כמה ת"ח גדולים וראשי ישיבות מהציבור שלנו, יש בזה פיתרון אדיר לקושי שבוגרי הישיבה מתמודדים איתו בהמשך חייהם.

מבחינה מעשית

מבחינה מעשית, בע"ה מתחילים ללמוד מסכת ברכות בט"ו באב, ונסיים אי"ה בסביבות חוה"מ סוכות. חלק גדול מלומדי בית המדרש שלנו למד השנה מסכת ברכות, ובע"ה נסיים ללמוד אותה בזמן החורף הבעל"ט בדרך ההלכתית בה אנו לומדים אותה בהדרגת הרב יונתן הלברטל, מכל מקום חלק גדול מהמסכת כבר נלמד, ובודאי שווה לחזור וגם קל לחזור. גם למי שלא למד עדיין, בודאי כדאי ללמוד מסכת ברכות שהרי היא מסכת חייו של היהודי, כפי שאנו אומרים תמיד שמקופלים בה שני החלקים של המשנה ברורה שהם הנוגעים ביותר לחיי היום יום. לא במקרה פותחת מסכת זו את הש"ס. אם כך

הדף היומי, ישנה התעוררות עצומה ובכל מקום ומקום יש שיעורים של דף יומי. כל העולם היהודי מתכונן לקראת סיום הש"ס, ולהתחלת מחזור חדש בדרך שייסד המהר"ם מלובלין. מאות ואלפים באים מכל העולם ומצפים למעמד הזה של סיום הש"ס במקום התורה, בא"י ובירושלים, "כִּי מְצִיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבֶּר ה' מִירוּשָׁלַיִם"⁷.

זו הזדמנות טובה להאיר את היחס לנושא הדף היומי.

בודאי עיקר הלימוד של אדם הוא מה שאדם עמל בו, לומד דף אחר דף, קונה אותו וחוזר עליו ויודע את אשר הוא לומד, כמו שאנו מדברים כאן כל השנה. אך בכל זאת ישנם מעלות מיוחדות בלימוד הדף היומי. יש כאן הזדמנות פז לזכות ללמוד ש"ס, ואם בלימוד עצמאי זו נראית משימה שמימית, היום אנו רואים ש"לא בשמים היא"⁸, ב"ה יהודים מכל הסוגים לומדים בכל המקומות דף יומי ומקיפים את הש"ס כולו. ב"ה הפריחה העצומה בנושא הגיע גם אלינו, וגם בישיבה מסיימים.

יתרון נוסף הוא לטווח הארוך. אמנם אדם שילמד במסגרת כזו לא יזכה עדיין להיות יהודי שיודע ש"ס, אבל יש לזה ערך עצום מבחינת בניין התורה לדורות. בחור שייכנס בישיבה למסגרת דף יומי כזו או אחרת, בע"ה ימשיך בזה גם אח"כ, משום שהוא יידבק בהרגשה שהוא שייך למהלך גדול שמקיף רבבות יהודים, ובכל מקום בעולם שאליו יגיע, יתחבר ליהודי אחר הלומד את הדף ויוכל ללמוד איתו ולדבר איתו על הדף. ב"ה זו המציאות שיש כיום

⁷ ישעיה ב ג

⁸ דברים ל יב



אחד ואחד. הרי מטרתנו העיקרית בישיבה היא לחזק את הרצון העצמי שלך, הלומד הרוצה ללמוד, ואנו משתדלים לסייע ולספק את הכלים הנכונים כדי לסייע לרצון שלך שהוא הגורם המניע לכל התהליך.

בין הזמנים כאינדיקציה

ידועה דרשתו של ר' שמלק'ה מניקלשבורג, על הפסוק "לְכוּ בְּנִים שְׁמְעוּ לִי יִרְאַת ה' אֲלֶמְדְּכֶם"⁹. לכאורה היה מתאים לומר 'בואו בנים שמעו לי' ומדוע כתוב 'לכו בנים'? אלא שדווקא כשאדם הולך מרבו ויוצא מבית המדרש, וגם אז הוא מקיים שמעו לי, זה הסימן ליראת ה' אלמדכם, שהוא למד יראת שמים נכונה ואמיתית, שהרי היא מתקיימת בו גם כאשר הולך לדרכו.

אנו עומדים לצאת לבין הזמנים, זה זמן נפלא והזדמנות לקיים מצוות כבוד אב ואם, לחזק קשרים משפחתיים, להאיר מהאור הנפלא של התורה והישיבה לכל הסובבים במקום בו הוא נמצא וגם זמן לטיול בא"י שאף הוא מצווה. בכל זה אפשר לזכות יחד עם קביעות של לימוד תורה, מי שיחליט ילמד דף יומי, ומי שלא, יקבע קביעות לימוד אחרת. אך נהיה כולנו דבוקים בתורה, כי זהו העיקר של חיינו להיות דבוקים בה' יתברך היינו בתורה.

והקב"ה יקיים בנו "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֶל-לִהְיֶכֶם חַיִּים פְּלִגְמֶם הַיּוֹם"¹⁰.



⁹ תהלים לד יב
¹⁰ דברים ד ד

לכולם זו ודאי הזדמנות נפלאה לקפוץ על העגלה.

בשולי הדברים יש לשים לב, שכאשר אנו רוצים לתקן משהו בעצמנו, פעמים אנו מתמלאים בשאיפות גדולות ורוצים להיות כמו משה רבינו, כמו ר' עקיבא איגר או כמו הרב נבנצל. יש לנו זמנים שלהתגלות של רצון אדיר להתקדם, אך צריך לשים לב איך ליישם זאת אל תוך המציאות.

מקובלנו שכאשר אדם רוצה לתקן משהו, לא יחליט מיד לממש את כל שאיפותיו כאן ועכשיו ויקבל עליו להיות מהיום משה רבינו, אלא יש לפרוט את השאיפות הגדולות לשלבים שלבים. למרות שיש לשמור על השאיפות והמבט קדימה, מבחינה מעשית הדרך היא להתמקד בטווח הקצר ולקבל ולהחליט לזמן מוגבל. בכל אופן כדאי שלא לדחות, ולהתחיל כבר בבין הזמנים, בלימוד מסכת ברכות עם רבבות בני"י שיתחילו ללמוד בט"ו באב הבעל"ט. אך כשלב ראשון אדם יקבל על עצמו ללמוד את מסכת ברכות, שהיא לא כל כך קשה ובפרט שרבים כבר מכירים אותה, ויתחיל מלימוד פשוט בלי תוספות ובלי רבינו יונה. כאשר יראה שיצליח לשלב את המשימה הזו בסדר יומו העמוס, ואחרי שעמד במשימה הזו, יוכל להתחיל מסכת שבת, ואח"כ הלאה. אמנם הקושי עולה, אבל האדם כבר תופס את הקביעות, וזה ידחף ויסייע לו להתמודד עם האתגר.

מבחינה מעשית גם אם בחור אינו מצליח ללמוד לבד, יוכל להתייעץ עם רבו איך יוכל להצליח בזה. יש שיעור דף יומי בישיבה, ובע"ה בשנה הבאה הישיבה תסייע מצידה עוד יותר, אבל הכל מתחיל מן ההחלטה של האדם ותלוי ברצון ובהחלטה העצמית של כל

